

КОНСУЛЬТУЄ ПЕНСІЙНИЙ ФОНД УКРАЇНИ

Департамент пенсійного забезпечення

Розмір пенсій і деяких надбавок підвищився у зв'язку з тим, що з травня поточного року змінено розмір прожиткового мінімуму.

Відтепер для осіб, що втратили працездатність, прожитковий мінімум підвищився з 1247 до 1312 грн. У зв'язку з цим органами Пенсійного фонду України було проведено перерахунки пенсій, у результаті чого збільшилися розміри виплат, які визначаються з урахуванням прожиткового мінімуму.

Мінімальна пенсія і
доплата за понаднормовий стаж

Якщо розмір пенсії особи, обчислений з урахуванням наявного в неї страхового стажу та із її заробітку, не досягає мінімального розміру пенсії, який за повний страховий стаж особі встановлюють на рівні прожиткового мінімуму, визначеного для осіб, що втратили працездатність, пенсію встановлюють на рівні цього прожиткового мінімуму.

Повний страховий стаж - це 20 років для жінок та 25 - для чоловіків (для осіб, яким пенсію призначено до 1 жовтня 2011 р. та які після цієї дати не проводили перерахунку пенсії з урахуванням страхового стажу та заробітку, набутого після призначення (попереднього перерахунку) пенсії); 30 років для жінок та 35 - для чоловіків (для осіб, яким пенсію призначено після 1 жовтня 2011 р. чи до цієї дати, але яким після було проведено перерахунок пенсії з урахуванням страхового стажу та заробітку, набутого після призначення (попереднього перерахунку) пенсії).

Якщо страховий стаж неповний, то розмір пенсії також визначають пропорційно до

стажу, враховуючи зазначений прожитковий мінімум.

Якщо особа має більше страхового стажу, до її пенсії встановлюється доплата за понаднормовий стаж.

При цьому мінімальний розмір пенсії за віком та доплату за понаднормовий стаж визначають з урахуванням прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, що втратили працездатність. Тому з травня ці пенсії перераховано.

Якщо розмір пенсії особи, обчислений за формулою, наведеною ст. 27 Закону України від 09.07.2003 р. № 1058 "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (далі - Закон № 1058), не перевищує розміру прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, що втратили працездатність, доплату за понаднормовий стаж визначають, ураховуючи розмір пенсії особи.

Слід зауважити, що перерахунок мінімального розміру пенсії та доплати за понаднормовий стаж стосується лише непрацюючих осіб. Такий перерахунок пенсій працюючим пенсіонерам не провадиться (ч. 3 ст. 42 Закону № 1058).

Мінімальні пенсії шахтарям

Якщо шахтар (за наявності шахтарського стажу - 15 років у чоловіків та сім років шість місяців у жінок) одержує пенсію по інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання незалежно від того, працює він чи ні, з травня він одержить перерахунок пенсії в розмірі трьох прожиткових мінімумів для осіб, які втратили працездатність, 3936 грн (1312 грн x 3).

Якщо шахтар одержує пенсію на пільгових умовах, обчислену за нормами Закону № 1058, то під перерахунок підпадають лише пенсії тих шахтарів, які не працюють. Водночас у разі подальшого звільнення з роботи звернення до управління Пенсійного фонду України за місцем проживання з відповідною заявою пенсію їм буде перераховано з дня, наступного за днем звільнення.

Мінімальний розмір пенсійної виплати

Постановою Кабінету Міністрів України від 26.03.2008 р. № 265 "Деякі питання пенсійного забезпечення громадян" (зі змінами) встановлено: якщо щомісячний розмір, зокрема пенсійних виплат (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткових пенсій, цільової грошової допомоги, сум індексації та інших доплат до пенсій, установлених законодавством, крім пенсій за особливі заслуги перед Україною та щомісячної доплати до пенсії в разі втрати годувальника членам сімей шахтарів, смерть яких настала внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання), не досягає в інвалідів прожиткового мінімуму, встановленого законом для осіб, які втратили працездатність, та в осіб, яким призначено пенсію в разі втрати годувальника, на одного непрацездатного члена сім'ї - 100%, на двох - 120, на трьох і більше - 150% прожиткового мінімуму, встановленого законом для осіб, які втратили працездатність, таким особам надається щомісячна державна адресна допомога до пенсії в сумі, якої не вистачає до зазначених розмірів (далі - державна адресна допомога).

Тому державну адресну допомогу до пенсії інвалідам та одержувачам пенсій у разі втрати годувальника встановлено виходячи із прожиткового мінімуму - 1312 грн.

Щомісячна доплата до пенсії в разі втрати годувальника членам сімей шахтарів

Розмір щомісячної доплати до пенсії в разі втрати годувальника членам сімей шахтарів, смерть яких настала внаслідок нещасного випадку на виробництві або професійного захворювання, на кожного непрацездатного члена сім'ї становить 1312 грн.

Пенсії в разі втрати годувальника

Розмір пенсії в разі втрати годувальника залежить від страхового стажу та заробітку померлого годувальника.

Згідно зі ст. 37 Закону № 1058 пенсія в разі втрати годувальника призначається в такому розмірі: на одного непрацездатного члена сім'ї - 50%; на двох та більше непрацездатних членів сім'ї - 100% пенсії за віком померлого годувальника, що розподіляється між ними рівними частками.

Дітям-сиротам пенсія в разі втрати годувальника призначається в зазначених розмірах виходячи з розміру пенсії за віком кожного з батьків.

При цьому у зв'язку зі збільшенням прожиткового мінімуму до 1312 грн та з урахуванням державної адресної допомоги мінімальні розміри цих пенсій відповідно становлять: 1312 грн (1312 грн x 100%); 1574,40 грн (1312 грн x 120%); 1968 грн (1312 грн x 150%).

Мінімальний розмір пенсії в разі втрати годувальника, яка призначається членам сімей військовослужбовців та осіб, які мають право на пенсію за Законом України від 09.04.92 р. № 2262 "Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб" (далі - Закон № 2262), не може бути нижчим від двох розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, тому з травня 2017 р. - це 2624 грн (1312 грн x 2).

Перерахунок надбавок та підвищень

Виходячи із нового розміру прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність (1312 грн), обчислено розміри підвищень до пенсій і мінімальні пенсійні виплати ветеранам війни і жертвам нацистських переслідувань, пенсію за особливі заслуги перед Україною, державну соціальну допомогу на догляд, мінімальні пенсії для інвалідів-військовослужбовців та в разі втрати годувальника, які призначені членам їхніх сімей, надбавки на утриманців відповідно до Закону № 2262.

Підвищення до пенсій почесним донорам

Статтею 13 Закону України від 23.06.95 р. № 239 "Про донорство крові та її компонентів" (зі змінами, далі - Закон № 239) передбачено, що до пенсії почесним донорам України

встановлюється надбавка в розмірі 10% затвердженого прожиткового мінімуму на одну особу в розрахунку на місяць.

Розмір такого прожиткового мінімуму з 1 травня 2017 р. становить 1624 грн, тому розмір надбавки до пенсії почесним донорам України з травня цього року - 162,40 грн.

Перерахунок названих вище надбавок та підвищень до пенсій, якщо їхній розмір визначається від прожиткового мінімуму, проведено усім пенсіонерам, які їх мають, незалежно від того, працює пенсіонер чи ні.

Як збільшилися розміри пенсій у зв'язку з підвищенням прожиткового мінімуму, розглянемо на прикладах обчислення розміру пенсії різними категоріями пенсіонерів.

Приклад 1. Інвалід війни II групи (1933 р. народження) отримав поранення в період Великої Вітчизняної війни у десятирічному віці. Йому призначено пенсію по інвалідності за нормами Закону № 1058. Страховий стаж - 34 роки два місяці, коефіцієнт страхового стажу - 0,46125. Заробіток для обчислення пенсії - 2054,40 грн.

Розмір пенсії до травня 2017 р.:

947,59 грн ($2054,40 \text{ грн} \times 0,46125$) - розмір пенсії, визначений за ст. 27 Закону № 1058.

Оскільки розмір пенсії не досягає мінімального, згідно зі ст. 28 Закону № 1058 пенсію встановлено на рівні мінімальної - в розмірі прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність;

1247 грн - мінімальний розмір пенсії;

85,28 грн (947,59 грн x 9%) - доплата за понаднормовий стаж - 9 років понад 25 років страхового стажу (34 - 25);

236,90 грн (947,59 грн x 25%) - підвищення розміру пенсії, обчисленого відповідно до ст. 27 Закону № 1058 (ураховуючи стаж та заробіток відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 р. № 1381 "Про підвищення рівня соціального захисту найбільш вразливих верств населення" (далі - постанова № 1381);

50 грн - цільова грошова допомога згідно із Законом України від 16.03.2004 р. № 1603 "Про поліпшення матеріального становища учасників бойових дій та інвалідів" (далі - Закон № 1603);

498,80 грн (1247 грн x 40%) - підвищення відповідно до Закону України від 22.10.93 р. № 3551 "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту";

1061,87 грн - щомісячна державна адресна допомога до 3179,85 грн (у сумі, що не вистачає до 255% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 28.07.2010 р. № 656 "Про встановлення щомісячної державної адресної допомоги до пенсії інвалідам війни та учасникам бойових дій" (далі - постанова № 656);

100 грн - підвищення відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.04.2012 р. № 327 "Про підвищення рівня соціального захисту населення" (далі - постанова № 327).

Загальний розмір пенсії після перерахунку - 3279,85 грн (1247 грн + 85,28 грн + 236,90 грн + 50 грн + 498,80 грн + 1061,87 грн + 100 грн).

Розмір пенсії з травня 2017 р.:

947,59 грн (2054,40 грн x 0,46125) - розмір пенсії, визначений за ст. 27 Закону № 1058.

Оскільки розмір пенсії не досягає мінімального, згідно зі ст. 28 Закону № 1058 пенсію встановлено на рівні мінімальної - в розмірі прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність;

1312 грн - мінімальний розмір пенсії;

85,28 грн (947,59 грн x 9%) - доплата за понаднормовий стаж за 9 років понад 25 років страхового стажу (34 - 25);

236,90 грн (947,59 грн x 25%) - підвищення розміру пенсії, обчисленого відповідно до ст. 27 Закону № 1058 (ураховуючи стаж та заробіток відповідно до постанови № 1381);

50 грн - цільова грошова допомога згідно із Законом № 1603;

524,80 грн (1312 грн x 40%) - підвищення відповідно до Закону №3551;

1136,62 грн - щомісячна державна адресна допомога до 3345,60 грн (у сумі, що не вистачає до 255% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, згідно з постановою № 656);

100 грн - підвищення відповідно до постанови № 327.

Загальний розмір пенсії після перерахунку - 3445,60 грн (1312 грн + 85,28 грн + 236,90 грн + 50 грн + + 524,80 грн + 1136,62 грн + 100 грн).

Розмір пенсії збільшився на 165,75 грн (3445,60 грн - 3279,85 грн).

Приклад 2. Жінка з 2011 р. одержує пенсію за віком, не працює, має 27 років страхового стажу, коефіцієнт страхового стажу - 0,3645. Заробіток для обчислення пенсії - 2227,29 грн.

Розмір пенси до травня 2017 р.

811,85 грн ($2227,29 \text{ грн} \times 0,3645$) - розмір пенсії, визначений за ст. 27 Закону № 1058.

Оскільки розмір пенсії не досягає мінімального, згідно зі ст. 28 Закону № 1058 пенсію встановлено на рівні мінімальної - в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

1247 грн - мінімальний розмір пенсії;

56,83 грн ($811,85 \text{ грн} \times 7\%$) - доплата за понаднормовий стаж;

154,40 грн - підвищення до пенсії почесному донору згідно зі ст. 13 Закону № 239.

Розмір пенсії після перерахунку - 1458,23 грн ($1247 \text{ грн} + 56,83 \text{ грн} + 154,40 \text{ грн}$).

Розмір пенсії з травня 2017 р.:

811,85 грн ($2227,29 \text{ грн} \times 0,3645$) - розмір пенсії, визначений за ст. 27 Закону № 1058.

Оскільки розмір пенсії не досягає мінімального, згідно зі ст. 28 Закону № 1058 пенсію встановлено на рівні мінімальної - в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність;

1312 грн - мінімальний розмір пенсії;

56,83 грн (811,85 грн x 7%) - доплата за понаднормовий стаж;

162,40 грн - підвищення до пенсії почесному донору згідно зі ст. 13 Закону № 239.

Розмір пенсії після перерахунку - 1531,23 грн (1312 грн + 56,83 грн + 162,40 грн).

Розмір пенсії збільшився на 73 грн (1531,23 грн - 1458,23 грн).

Слід зазначити, що згідно зі ст. 47 Закону № 1058 особам (крім інвалідів I та II групи, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється чинність п. 1 ст. 10 Закону № 3551, які обіймають посади державної служби, визначені Законом України від 10.12.2015 р. № 889-VIII "Про державну службу", а також працюють на посадах і на умовах, передбачених законами України "Про прокуратуру", "Про судоустрій і статус суддів"; призначені пенсії/щомісячне довічне грошове утримання не виплачуються.

У період роботи на інших посадах/роботах пенсія (крім інвалідів I та II групи, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється чинність п. 1 ст. 10 Закону № 3551, розмір якої перевищує 150% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, виплачується в розмірі 85% призначеного розміру, але не менш як 150% прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

Отже, у зв'язку зі зміною прожиткового мінімуму розмір пенсії до виплати може

збільшитися й у працюючих пенсіонерів.

Приклад 3. Чоловік одержує пенсію за віком у розмірі 2030 грн. Оскільки він працює, пенсію отримує в розмірі 85%, але не менш як 150% прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб.

85 % розміру пенсії у 2030 грн - це 1725,50 грн, тобто менш ніж 150% прожиткового мінімуму для непрацездатних осіб, тому до травня цього року він одержував пенсію в розмірі 1870,50 грн (1247 грн x 150%).

З травня чоловік одержуватиме 1968 грн (1312 грн x 150%). Тобто у результаті проведеного перерахунку у зв'язку зі зміною прожиткового мінімуму розмір його пенсії до виплати як працюючому пенсіонерові збільшиться на 97,50 грн.

Начальник відділу,
Галина МАСТЮГІНА

"Праця і зарплата" N 17 (1029), 11 травня 2017 р.